

PEADIREKTOR

OTSUS

19.01.2005.a nr 4-KO

Koondumisele nr 35-ko/2004 OÜ Koduapteek/OÜ Rendel Invest, Rahva Säästuapteegi OÜ, OÜ Strebelt Grupp, OÜ Selma Apteek ja OÜ V.K.A.S. Holding koondumisele loa andmine

Koondumine

21.12.2004.a esitas OÜ Koduapteek esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt OÜ Koduapteek omandab 20.12.2004.a sõlmitud müügilepingu alusel 100% OÜ Rendel Invest, Rahva Säästuapteegi OÜ, OÜ Strebelt Grupp, OÜ V.K.A.S Holding ja OÜ Selma Apteek osakapitalist. Nimetatud tehingu tulemusena omandab OÜ Koduapteek valitseva mõju OÜ Rendel Invest, Rahva Säästuapteegi OÜ, OÜ Strebelt Grupp, OÜ V.K.A.S. Holding ja OÜ Selma Apteek (edaspidi Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjad) üle konkurentsiseaduse (KonkS) § 2 lg 4 tähenduses. Seega on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 22.12.2004.a OÜ Koduapteek ja Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjate koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Koondumise osalised

Konks § 20 punktide 2 ja 4 järgi on koondumise osaline ettevõtja, kes omandab valitseva mõju teise ettevõtja üle, ja ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju. Seega on käesoleval juhul koondumise osalisteks OÜ Koduapteek ja Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjad.

OÜ Koduapteek on Soomes registreeritud Tamro Oyj kontserni kuuluv ravimite jaemüügiga tegelev ettevõtja, kelle valitseva mõju alla kuuluvad OÜ Võru Apteek, OÜ VK-Pharm, OÜ Multifarma, Pelgulinna Apteegi OÜ ja OÜ Heroica. OÜ Koduapteek on Tallinnas, Rakveres, Võrus, Keilas ja Paldiskis kokku 17 apteeki koondav äriühing.

Tamro Oyj kontserni kuulub ka ravimite hulgimüügiga tegelev Tamro Eesti OÜ ning laboriseadmete hulgimüügiga tegelev Tamro MedLab OÜ.

Tamro Oyj kuulub International Beteiligungs GmbH (PHOENIX) kontserni.

Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjad on:

OÜ Strebelt Grupp, milline omab ühte apteeki Tallinnas ja teist Kallaveres;

OÜ V.K.A.S. Holding, milline omab kahte apteeki Tallinnas;

Rahva Säästuapteegi OÜ, milline omab ühte apteeki Tallinnas;

OÜ Selma Apteek, milline omab ühte apteeki Tallinnas;

OÜ Rendel Invest, milline omab kahte apteeki Tallinnas.

Kõigi nimetatud Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjate põhitegevusalaks on farmaatsiakaupade jaemüük.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta ülemaailmsed käibed kokku ületavad 500 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise ülemaailmne käive ületab kummalgi 100 miljonit krooni ning ettevõtja, kelle üle omandatakse valitsev mõju, äritegevus toimub Eestis.

OÜ Koduapteek 2003.a majandusaasta käive oli [...] miljonit krooni, kogu kontserni käive – [...] miljardit krooni.

Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjate 2003.a majandusaasta käive oli [...] miljonit krooni.

KonkS § 24 lg 5 kohaselt juhul, kui eelneva kahe aasta jooksul on üks ja sama ettevõtja omandanud valitseva mõju ettevõtjate üle, kes tegutsevad Eestis ühes ja samas majandusharus, peab selle ettevõtja käive, kelle üle omandatakse valitsev mõju, sisaldama ka nende ettevõtjate käivet, kelle üle on valitsev mõju omandatud koondumisele eelneva kahe aasta jooksul. 2003.a omandas OÜ Koduapteek OÜ Võru Apteek ja OÜ VK-Pharm ning 2004.a [.....]. Nimetatud 2003.a ja 2004.a omandatud äriühingud tegutsevad kõik ravimite jaemüügi majandusharus, seega liidetakse koondumise kontrolli kohaldamisel nende käibed Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjate käivetega, mis kokku moodustab [...] miljonit krooni. Ettevõtjate, kelle üle omandatakse valitsev mõju, äritegevus toimub Eestis. Seega kuulub OÜ Koduapteek ja Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjate koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Antud koondumise osalised tegelevad ravimite hulgi- ja jaemüügiga.

Ravimite hulгимüügi kaubaturul tegutseb OÜ- ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ. Konkurentsiameti eelneva praktika kohaselt (05.06.2003.a otsus nr 16-KO – AS Magnum Medical/OÜ Parimex Invest; 23.04.2004.a otsus nr 11-KO – OÜ Koduapteek/Multifarma OÜ) on ravimite hulгимüügi kaubaturg piiritletud Eesti territooriumiga.

Ravimiameti andmetel oli Eesti ravimite hulгимüügi käive 2001.a 1 296 miljonit krooni; 2002.a – 1 473 miljonit krooni ja 2003.a – 1 595 miljonit krooni.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 06.11.2002.a määruse nr 3 “Koondumise teate esitamise juhend” § 7 lg 3 p 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturg selline kaubaturg, kus tegutseb üks koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja ning mis on tootmise või kauba turustamise eelneval või järgneval tasandil seotud kaubaturuga, kus tegutseb koondumise teine osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja ning koondumise osaliste või nendega samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate turuosad on eelneval või järgneval kaubaturul kokku vähemalt 25 protsenti.

Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjad tegelevad ravimite jaemüügiga ja teise osalisega OÜ Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ ravimite hulгимüügiga. Kuna Tamro Eesti OÜ turuosa Eesti ravimite hulгимüügi kaubaturul oli Ravimiameti andmetel 2001.a 31,8%; 2002.a – 30,9% ja 2003.a – 30,1%, siis antud koondumise puhul on tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Ravimite jaemüügi kaubaturul tegutsevad nii OÜ Koduapteek kui Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjad.

Ravimiameti andmetel oli Eesti jaemüügiapteekide käive 2001.a 1 510 miljonit krooni ja 2003.a - 1 956 miljonit krooni.

Konkurentsiamet on oma 05.06.2003.a otsuses nr 16-KO –AS Magnum Medical/OÜ Parimex Invest – ja 23.04.2004.a otsuses nr 11-KO – OÜ Koduapteek/Multifarma OÜ – ravimite jaemüügi kaubaturu geograafilise ulatuse piiritlemisel kasutanud parameetrina tegevus- või haardepiirkonda, mis hõlmab apteegi ümber olevat territooriumi, kus asuvatel tarbijatel on sõiduvahendi abil võimalik jõuda apteeki 30 minutiga. Seega võib antud koondumise puhul piiritleda kaubaturu territooriumi järgi, kus asuvad Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjad. Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjatest 7 asuvad Tallinnas ja 1 Kallaveres. Seega piiritletakse ravimite jaemüügi geograafiline kaubaturg Tallinna linna ja selle lähiümbrusega.

Ravimiameti, koondumise teate esitaja ja Konkurentsiameti 2003.a kaubaturu uuringu kohaselt oli 2003.a ravimite jaemüügi kaubaturu hinnanguline maht Tallinnas ja selle lähiümbruses ligikaudu 800 – 810 miljonit krooni.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 06.11.2002.a määruse nr 3 “Koondumise teate esitamise juhend” § 7 lg 3 p 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ning koondumine viib vähemalt 15 protsendilise turuosani.

Koondumise osaliste äritegevus kattub ravimite jaemüügiturul Tallinnas ja selle lähimbruses, kus OÜ-l Koduapteek on 12 apteeki ja Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjatel 8 apteeki. Kuna OÜ Koduapteek ja Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjate ühine turuosa Tallinnas ja selle lähimbruses on ligikaudu [...] % on antud koondumise puhul tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 2 kohaselt keelab Konkurentsiameti peadirektor või tema asetäitja koondumise, kui see võib tekitada või tugevdada turgu valitsevat seisundit, mis oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osalistest tegutsevad Eesti ravimite hulгимüügi kaubaturul OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluv Tamro Eesti OÜ ning ravimite jaemüügi kaubaturul mõlemad koondumise osalised OÜ Koduapteek ja Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjad. Seega on käesoleva koondumise puhul tegemist nii vertikaalselt kui horisontaalselt mõjutatud koondumisega, mille tulemusel ravimite hulgi- ja jaemüüja omandab valitseva mõju Tallinna ja selle lähimbruse 8 ravimite jaemüügikoha üle.

Koondumise osalisega samasse kontserni kuuluva Tamro Eesti OÜ turuosa Eesti ravimite hulгимüügi kaubaturul oli 2003.a 30,1% ja 2004.a III kvartalis 29%, omades võrreldes 2000.a (33%) väikest langustendentsi.

Koondumise järgselt suureneb Tamro Eesti OÜ hulгимüügi turuosa Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjate sisseostustruktuuri muutumisest tingituna. Koondumise eelselt tarnis Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjatele [...] % ulatuses ravimeid AS Magnum Medical, koondumise järgselt hakkab põhiliselt tarnima Tamro Eesti OÜ. Kuna Tamro Eesti OÜ kaubavalik sisaldab vähem kui 80% Ravimiametis registreeritud ravimite ja ravimisarnaste ainete nomenklatuurist ei saa tema hulгимüügi turuosa suurene da rohkem kui 80% AS-i Magnum Medical poolt seni Viru Platsi Apteegi AS tütarettevõtjatele tarnitavast ravimite mahust.

Samas Tamro Eesti OÜ kaotas 2004.a ligi [...] % oma 2003.a saavutatud ravimite hulгимüügi mahust, kuna ravimite jaemüügiga tegelev OÜ Patrika lõpetas Tamro Eesti OÜ-lt tarnimise ning hakkas oma peamise tarnijana kasutama ravimite hulгимüügiga tegelevat Nordic Pharma OÜ-d, kellega teda seob alates 2004.a uus omandisuhe.

Arvestades eeltoodud Tamro Eesti OÜ 2004.a müügistruktuuri muutusi ei suurene tema hulгимüügi turuosa koondumise järgselt oluliselt.

Seega OÜ-ga Koduapteek samasse kontserni kuuluva Tamro Eesti OÜ turuosa ravimite hulгимüügi kaubaturul jääb ligikaudu 30% suuruseks ja turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 mõistes ei teki.

Ravimite hulгимüügi kaubaturul on turgu valitsevaks ettevõtjaks AS Magnum Medical, kelle turuosa on pidevalt suurenenud ja oli 2003.a 47,8%. AS Magnum Medical on ka

konsignatsiooniladude pidaja, kellest sõltub teiste, väiksemat turuosa omavate hulгимүүjate varustamine ravimitega.

Ravimite hulгимүүgiga tegelevad veel väiksemad hulгимүүjad AS TopMed, AS Oriola, Pharmac MS AS, Nordic Pharma OÜ, kelle turuosad jäävad alla 5%.

Ravimiameti andmetel oli 2005.a alguses Tallinnas ja selle lähiümbruses kokku 93 apteeki ja 40 haruapteeki, seega kokku 133 ravimite jaemүүgikohta.

Käesoleva koondumise tulemusel omandab OÜ Koduapteek lisaks oma 12 ravimite jaemүүgikohale 8, mis suurendab tema turuosa Tallinna ja selle lähiümbruse ravimite jaemүүgiturul [...]%-ni. Seega ei omanda OÜ Koduapteek ravimite jaemүүgiturul Tallinnas ja selle lähiümbruses turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses.

OÜ Koduapteek konkurendid eelpool piiritletud ravimite jaemүүgi kaubaturul on AS Magnum Medical valitseva mõju all olev apteeki koondav OÜ Parimex Invest (2003.a turuosa üle [...]%), OÜ Patrika (2003.a turuosa ligikaudu [...]%), OÜ Humax Invest (2003.a turuosa [...]%) ning üle 50 sõltumatu apteegi, kelle turuosad on väikesed.

2004.a on ravimite jaemүүgiturul toimunud olulised muudatused. Leedu tuntud apteegiketti kuuluv OÜ Euroapteek avas Tallinnas 3 apteeki ning jätkab jõuliselt koos T-marketi tüüpi kaupluste avamisega laienemist Tallinna apteegiturul. OÜ Patrika on apteegi avanud Tallinna Sõpruse puiestee Citymarketis, Ülemiste kaubakeskuses ja Mustakivi kaubanduskeskuses ning omandanud valitseva mõju ravimite hulgifirmas Nordic Pharma OÜ, mis võib suurendada tema turuosa Tallinnas 2005.a 8%-ni. OÜ Yliopiston Apteeki avas apteegi Viru Keskuses, mis võib kaasa tuua 2%-se turuosa. Lisaks eeltoodule on avatud väiksemaid apteeki.

Ravimituru arengu suundumuseks Eestis on integratsioon vertikaalsel ja horisontaalsel tasandil. Iseloomulik sellele on hulгимүүjatega seotud apteegikettide (Apotheka, Apteek1, Apteek 5+) olemasolu ja tekkimine. Tamro Eesti OÜ suurim konkurent hulгимүүja AS Magnum Medical omandas 2003.a apteeki koondava äriühingu AS Parimex Invest, samuti on ta põhivarustajaks Apotheka kaubamärki kasutavatele apteekidele. Tamro Eesti OÜ alustas oma ravimite jaemүүgiketi loomist 2001.a, neid apteeki koondab OÜ Koduapteek. Vertikaalselt integreerunud on hulгимүүja AS Pharmac MS, kes omab valitsevat mõju jaemүүgiapteeki koondava AS Pharmac üle. Uue apteegiketina tegutsevad ühist Apteek 5+ sümboolikat kasutavad OÜ Patrika ja OÜ Humax Invest apteegid, kes on omandisuhete kaudu seotud hulгимүүjaga Nordic Pharma OÜ.

Antud koondumise tulemusel suureneb OÜ Koduapteek turuosa Tallinna ja selle lähiümbruse ravimite jaemүүgiturul ning moodustab [...]%; hulгимүүja Tamro Eesti OÜ turuosa (ligikaudu 30%) võrreldes 2003.a oluliselt ei muutu seoses tema müügistruktuuri muutumisega. Samas ei tekita antud koondumine ühelgi kaubaturul turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 mõistes. Koondumise osaliste positsioon ravimite hulgi- ja jaemүүgi kaubatargudel ei võimalda neil tegutseda sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Arvestades koondumise osaliste turuosa, konkurentide arvu ja nende majanduslikku ja finantsjõudu ei esine antud koondumise puhul KonkS § 22 lg 2 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Hinnang koondumisega seotud konkurentsipiirangule

Konkurentsiamet on seisukohal, et 20.12. 2004.a sõlmitud lepingu punktides 8.3 ja 8.4 Viru Platsi Apteegi AS suhtes sätestatud [.....] konkurentsipiirangut võib lugeda koondumisega

otseselt seotuks ja selle jõustamiseks vajalikuks, kuna sellega tagatakse omandatava vara väärtuse säilimine nende üleminekul müüjalt ostjale.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

Anda luba OÜ Koduapteek ja OÜ Rendel Invest, Rahva Säästuaapteegi OÜ, OÜ Strebelt Grupp, OÜ Selma Apteek ning OÜ V.K.A.S. Holding koondumisele, sealhulgas koondumisega seotud konkurentsipiirangule.

Käesolevale otsusele saab esitada kaebuse Tallinna Halduskohtusse 30 päeva jooksul selle teatavastegemisest arvates (Halduskohtumenetluse seadustik § 9 lg 1).

Peeter Tammistu